



अध्याय ५ वा.



श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

श्रीकुलदेवतायै नमः । श्रीसीतारामचंद्राभ्यां नमः ॥

श्रीसद्गुरुसाईनाथाय नमः ॥

आतां पूर्वाल कथानुसंधान । बाबा शिरडींत गुप्त होऊन ॥
चांदपाटला सर्वे आगमन । जाहले तें कथन परिसावे ॥ १ ॥
स्वयें बाबांनीं वाहून जीवन । केली कॅसी बाग निर्माण ॥
गंगागीरादि संत संमेलन । कथा विंदान पावनते ॥ २ ॥
पुढें कांहीं कालपर्यंत । बाबा होते जे जाहले गुप्त ॥
मुसलमानाचे वऱ्हाडांत । आढळले शिरडींत हें रत्न ॥ ३ ॥
तया आधींच देवादास । करून होते शिरडींत वास
पुढें आले जानकीदास । गोसावी शिरडीस राहावया ॥ ४ ॥
तो कॅसा घडला प्रकार । कथितों आतां सविस्तर ॥
होऊनियां अवधान पर । श्रोतां सादर परिसिजे ॥ ५ ॥
औरंगाबाद जिल्ह्यांतील । धूप खेडेमां वामधील ॥
मुसलमान भाग्यशील । चांदपाटील नांव जया ॥ ६ ॥
सफर करिता औरंगाबादेची । घोडी एक हरवली त्याची ॥
दोन महिने दाद न तीची । आतां कथाची आढळते ॥ ७ ॥

पाटील पूर्ण निराश झाले । घोडीलागीं बहू हळहळले ॥
 खोगीर पाठीवरी मारिलें । माघारा फिरले मार्गनिं ॥ ८ ॥
 औरंगाबाद मार्गे टाकिलें । साडे चार कोस आले ॥
 मार्गात आंब्याचें झाड लागलें । तळीं दिसलें हें रत्न ॥ ९ ॥
 डोईस टोपी अंगात कफनी । खाकेस सटका तमाखू चुरूनी ॥
 तयारी केली चिलीम भरुनी । नवल ते स्थानीं वर्तलें ॥ १० ॥
 चांदपाटील रस्त्यानें जातां । फकीर ऐकीला हाका मारितां ॥
 येरे चिलीम पिऊन जा पुढतां । छायें खालता बस जरा ॥ ११ ॥
 फकीर पुसे हें खोगीर कसलें । पांटील म्हणे जी घोडें हरवलें ॥
 मग तो म्हणे जा शोध ते नाले । घोडें सांपडलें तात्काळ ॥ १२ ॥
 चांदपाटील विस्मित झाला । मनीं म्हणें अधलिया भेटला ॥
 पार नाहीं ह्या कृत्याला । मानव ह्याला म्हणूं नये ॥ १३ ॥
 पुढें तो घोडी वेऊन परतला । पाटील पूर्वस्थळीं पातला ॥
 फकीर पासी बैसवीं त्याला । चिमटा उचलिला स्वहस्तें ॥ १४ ॥
 मग तो तेथेंच मातींत खुपसिला । आंतून प्रदीप्त निखारा काढिला ॥
 हातांतील चिलमीवर ठेविला । सटका घेतला उचलुनी ॥ १५ ॥
 पुढें छापी भिजवावयास । पाणी नाहीं जवळ पास ॥
 सटका आपटी जमीनीस । पाणी निघायास लागलें ॥ १६ ॥
 छापी भिजवूनिया पिळिली । मग ती चिलमी सभोंवती वेष्टिली ॥
 स्वयें प्याला तयाही पाजिली । मती गुंगली पाटलाची ॥ १७ ॥
 पडला फकीरास आग्रह । पवित्र करा हो माझे गृह ॥
 पाटिलावरी केला अनुग्रह । लीलाविग्रहधारकें या ॥ १८ ॥

दुसरे दिवशीं गांवांत गेले । पाटीलाच्या येथें उतरले ॥
 कांहीं काळ तेथेंच राहिले । पुढें ते परतले शिरडीस ॥ १९ ॥
 हा चांदपाटील कारभारी । धूप खेड्याचा ग्रामाधिकारी ॥
 स्वस्त्रीच्या भाच्यालागीं नोवरी । जुळली सोइरीक शिर्डीत ॥२०॥
 चांदभाईच्या कुटुंबाचा । लग्नायोग्य जाहला भाचा ॥
 सुयोग शरीर संबंधाचा । घडला शिरडीच्या वधूचा ॥ २१ ॥
 घेऊनि सर्वें गाड्या घोडीं । वऱ्हाड निघालें यावया शिरडी ॥
 मग त्या चांदभाईचे ओढी । बाबाही वऱ्हाडीं प्रविष्ट ॥ २२ ॥
 लग्न झाले वऱ्हाड परतलें । बाबा एकटेच मार्गें राहिले ॥
 राहिले ते राहून गेले । भाग्य उदेलें शिरडीचें ॥ २३ ॥
 साई अविनाश पुरातन । नाहीं हिंदू ना यवन ॥
 जात पात कुळ गोत हीन । स्वरूप जाण निजबोध ॥ २४ ॥
 साई साई म्हणती जे जन । तें तरी काय नामाभिधान ॥
 'या साई' म्हणवून बहुमान । पुरःसर संबोधन जें तें हें ॥ २५ ॥
 खंडोबाचे देउळापाशीं । म्हाळसापतीचिया खळियासीं ॥
 आरंभीं बाबा वऱ्हाडानिशीं । उतरल्या दिवशीं हें पडलें ॥ २६ ॥
 आरंभीं तें भगताचें खळें । पुढें तें अमीनभाईचें झालें ॥
 वऱ्हाड लग्नाचें जें आलें । येथेंच उतरलें वडातळीं ॥ २७ ॥
 गाड्या सर्व सुटल्या खळ्यांत । खंडोबाचे पटांगणांत ॥
 बाबाही तेथें वऱ्हाडासमेत । सर्वा समवेत उतरले ॥ २८ ॥
 हे बाल फकीर गाडीतून उतरले । प्रथम भगताचे दृष्टीस जें पडले ॥
 'या साई' म्हणून सामोरे गेले । नाम तें पडलें तेथून ॥ २९ ॥

पुढें मग तेव्हांपासून । साई साई ऐसें म्हणून ॥
 मारुं लागले हाकही जन । नामाभिधान तें झालें ॥ ३० ॥
 मग ते तेथें चिलीम प्याले । मशीदींत वास्तव्य केले ॥
 देवादास सहवासीं रमले । आनंदले शिरडींत ॥ ३१ ॥
 कधीं बैठक चावडींत । कधीं देवादासाचे संगतींत ॥
 कधीं मारुतीचे देवाल्यांत । स्वच्छंद रत रहावें ॥ ३२ ॥
 हे देवादास शिरडी गांवीं । होते आधींच बाबांचे पूर्वीं ॥
 पुढें आले जानकीदास गोसावी । महानुभावी शिरडींत ॥ ३३ ॥
 तथा जानकीदासासवें । महाराजांनीं बोलत बसावें ॥
 किंवा महाराज जेथें असावे । तेथें बसावें जानकीदासें ॥ ३४ ॥
 उभयतांसी मोठें प्रेम । बैठकीं होती नित्यनेम ॥
 ऐसा त्यांचा समागम । सुख परम सकळीकां ॥ ३५ ॥
 तैसेच एक गंगागीर । महा प्रसिद्ध वैष्णव वीर ॥
 गृहस्थाश्रमी पुणतांवेकर । शिरडीस वरचेवर आगमन ॥ ३६ ॥
 आरंभीं साई विहिरीवरी । उभय हस्तीं मातीच्या घागरीं ॥
 साई पाणी वाही हे देखोनी अंतरीं । आश्चर्य करीत गंगागीर ॥ ३७ ॥
 ऐसी ही साईची दृष्टादृष्ट । होतांच बुवा वदले तें स्पष्ट ॥
 धन्य शिरडीचें भाग्य वरिष्ठ । जोडलें श्रेष्ठ हें रत्न ॥ ३८ ॥
 हा आजि खांदा पाणी वाही । परी ही मूर्ति सामान्य नाहीं ॥
 होतें या भूमीचें पुण्य कांहीं । तरीच ये ठायीं पातली ॥ ३९ ॥
 तैसेच एक आणिक संत । आनंदनाथ नामें विख्यात ॥
 त्यांचेही हेंच भाकीत । कर्तृत्व अद्भूत करितील हे ॥ ४० ॥

महाप्रसिद्ध आनंदनाथ । येवलें ग्रामीं मठ स्थापित ॥
 कांहीं शिरडींकरासमवेत । आले ते शिडींत एकदां ॥ ४१ ॥
 अकलकोटकर महापुरुष । आनंदनाथ तयांचे शिष्य ॥
 म्हणाले पाहूनि साईस समक्ष । 'हिरा हो प्रत्यक्ष हा हिरा' ॥ ४२ ॥
 आज जरी हा उकिरड्यावर । तरी हा हिरा नाही गार ॥
 आनंदनाथांचे हे उद्गार । बाबांचें पोरवय होतें तों ॥ ४३ ॥
 ध्यानांत ठेवा हे माझे बोल । पुढें तुम्हास आठव येईल ॥
 भविष्य कथून हें पुढील । मग ते येवल्यास परतले ॥ ४४ ॥
 केश माथ्याचे संबंध राखीत । डोकें न कधीं मुंडवीत ॥
 पहिलवानासम पेहेराव करीत । तरुण वयांत हे साई ॥ ४५ ॥
 रहात्यास बाबा जेव्हां जात । झेंडू जाई जुई आणीत ॥
 निजहस्तें उखरीं खुपसीत । पाणी ही घालीत नेमानें ॥ ४६ ॥
 वामन तात्या तयांचे भक्त । मृत्तिकेचे घडे तत्प्रित्यर्थ ॥
 कच्चे दोन प्रत्यहीं पुरवीत । बाबा शिंपित निजहस्तें ॥ ४७ ॥
 आडावरील कुंडीमधून । पाणी आणीत खांदा वाहून ॥
 घडे मग होतां अस्तमान । ठेवीत नेऊन निंबातळीं ॥ ४८ ॥

१ ज्यांच्याबरोबर आले त्यांचीं नांवें:—

माधवराव वळवंत देशपांडे; दगडू भाऊ गायके; नंदराम शिवराम मारवाडी व भागचंद मारवाडी सर्व रहाणार शिरडी हे येवल्यास आनंदनाथाचे दर्शन घेऊन बैलगाडींतून शिरडीस परत येत असतां गांवकरी नको नको म्हणत असतां आनंदनाथ महाराज गाडी चालत असतां एकाएकीं धांवत येऊन त्या गाडींत बळेंच बसले आणि मला शिडीस यावयाचें आहे असें म्हणून त्या मंडळीबरोबर शिडीस गेले. हे आनंदनाथ मूळचे दक्षिण कोकणांतील म्हणजे रत्नागिरी जिल्ह्यांतील कुडाळ देशकर गौडब्राम्हण जातीचे असून पूर्वाश्रमी असतां यांचे वास्तव्य बराच काळपर्यंत मुंबई शहरांत होते.

२ उजाड जागेंत

ठेवण्याचाच अवकाश तेथे । जागचे जागींच भंगूनि जात ॥
 उंदयीक तात्या आणून देत । घडे तयांप्रत नूतन ॥ ४९ ॥
 घडा भाजला टिकाऊ बरा । परी त्यां लागे कच्चा कोरा ॥
 आव्याचे श्रमावीण कुंभारा । आधींच विकरा वड्याचा ॥ ५० ॥
 तीन वर्षे हाच उद्योग । उघड्या जागीं उठविला बाग ॥
 तेच स्थानीं आज हा सुयोग । वाड्याचा उपभोग जन घेती ॥ ५१ ॥
 तेथेच निंबातळीं साधकां । भाई नामें भक्तें एका ॥
अकलकोटच्या स्वामीच्या पादुका । पूजाकौमुकां स्थापिल्या ॥ ५२ ॥
 अकलकोटचे स्वामीसमर्थ । होतें भाईचें उपास्यदैवत ॥
 छवी पूजन नित्यनियमित ॥ भाई करीत निष्ठेनें ॥ ५३ ॥
 वाटले अकलकोटीं जावें ॥ पादुकांचें दर्शन घ्यावें ॥
 पूजाउपचार संपर्पावे । मनोभावे पादुकांसीं ॥ ५४ ॥
 मुंबईहून निघावयाची । केली सर्व तयारी साची ॥
 उद्यां निघणार तो निश्चय तसाची । राहून शिरडीची वाट धरिली ॥ ५५ ॥
 उद्यां जाणार तों आज स्वप्न । स्वामीसमर्थ आज्ञापन ॥
शिरडीस सांप्रत मम स्थान । तेथें तूं प्रस्थान करीगा ॥ ५६ ॥
 अशी ती आज्ञा शिरीं वंदून । भाई निघाले मुंबईहून ॥
शिरडीस एक षण्मास राहून । आनंद संपन्न जाहले ॥ ५७ ॥
 भाई पूर्ण निष्ठावंत । स्मरणीं रहावा तो दृष्टांत ॥
 ह्यणोनि निंबातळीं तेथे । पादुका स्थापित स्वामीच्या ॥ ५८ ॥
शके अठरावें चौतीस सालीं । श्रावण शुद्ध पर्वकाळीं ॥
पादुका स्थापिल्या निंबातळीं । भजनमेळीं सप्तेमें ॥ ५९ ॥

१ दुसरे दिवशीं प्रातःकाळीं. २ सावांस. ३ पूजा करण्याची ज्यांना इच्छा असेल त्यांस

दादा केळकरांच्या हस्ते । पादुका प्रस्थापन करविलें मुहुर्ते ॥

सशास्त्र विधिविधानांतें । केळें निजहस्ते उपासनीनी ॥६०॥

पुढील व्यवस्थेची निरवण । पूजाकरी दीक्षित ब्राह्मण ॥

व्यवस्था पाही भक्त सगुण । ऐसें हें आख्यान पादुकांचें ॥६१॥

ऐसेच हे संत निर्विकार । प्रत्यक्ष ईश्वरी अवतार ॥

करावया जगदुद्धार । उपकारार्थ अवतरती ॥६२॥

पुढें कांहीं दिवस जातां । घडली आश्चर्यकारक वार्ता ॥

श्रोतीं सादर श्रवण करितां । नवल चित्ता वाटेल ॥६३॥

तांबोळी एक मोहिदीन भाई । त्यासवें तेढ पडून कांहीं ॥

गेली झोंबी जुंपोन पाहीं । लागली लढाई परस्पर ॥६४॥

पहिलवान दोघे कुशल । होणारापुढें न चले बळ ॥

मोहीदीन होऊनि प्रबळ । बाबा हतबळ जित झाले ॥ ६५ ॥

तेथून मग निश्चय केला । पोशाख अवघा बाबांनीं बदलला ॥

कफनी ओढिली लंगोट लाविला । फडका गुंडाळिला माथ्यास ॥६६॥

केळें गोणाचें वरासन । गोणाचेंच अंतरुण ॥

फाटकें तुटकें करोन परिधान । त्यांतचि समाधान मानावें ॥६७॥

गरीबी अव्वल बादशाही । अमीरीसे लाख सवाई ॥

गरीबोंका अल्लाभाई । अक्षयीं साई वदत कीं ॥ ६८ ॥

गंगागीरही येच स्थिति । तालिमबाजीची अती प्रीती ॥

एकदां खेळत असतां कुस्ती । जाहली उपरती त्यांतें ॥ ६९ ॥

प्राप्त काळ घटका आली । एका सिद्धाची वाणी वदली ॥

देवा सर्वेच करीत केली । तनूही झिजविली पाहिजे ॥ ७० ॥

कुस्ती खेळतां खेळतां कानीं । पडली अनुग्रहरूपही वाणी ॥
 संसारावर ओतूनि पाणी । परमार्थ भजनीं लागले ॥ ७१ ॥
 पुणतांब्याचि-या निकटीं । नदीच्या उभय प्रवाहा पोटीं ॥
 आहे बुवांचा मठ त्या बेटीं । सेवेसाठीं शिष्यही ॥ ७२ ॥
 असो पुढें साईनाथ । विचारल्याचेंच उत्तर देत ॥
 स्वयें आपण कोणासमवेत । कधींही बोलत नसत ते ॥ ७३ ॥
 दिवसा बैठक निंबाखालीं । कधीं शिवेच्या ओढ्याजवळीं ॥
 बाभळीची आडवी डहाळी । बैसावें साउलिये तियेच्या ॥ ७४ ॥
 कधीं तेथून एक मैलावरीं । निमगांव गांवाचिया शेजारी ॥
 बाबा दिवसा दुपारीं तिपारीं । स्वेच्छाचारी हिंडत ॥ ७५ ॥
 मसिद्ध त्रिबकजी डेंगळ्याघरीं । निमगांव गांवाची जहागिरदारी ॥
 तेथील बाबासाहेब डेंगळ्यावरी । प्रीती भारी बाबांची ॥ ७६ ॥
 निमगांवावरी जातां फेरी । बाबांनी जावें त्यांचे घरीं ॥
 अति प्रेमें त्या बरोवरी । दिवसभरी बोलावें ॥ ७७ ॥
 बंधू त्यांसीं होते लहान । नानासाहेब नामाभिधान ॥
 त्यास नव्हतें पुत्र संतान । तेणें ते खिन्न मानसीं ॥ ७८ ॥
 प्रथम कुटुंबास योग मंद । म्हणूनि केला द्वितीय संबंध ॥
 तरीही चुकेना ऋणानुबंध । दैव निर्बंध अगाध ॥ ७९ ॥
 पुढें बाबासाहेब त्यांस । पाठवीत साई दर्शनास ॥
 पावते जाहले आशिर्वादास । पुत्र प्रसादासही नाना ॥ ८० ॥
 पुढें साईचे दर्शनाला । जनसमुदाय लोटूं लागला ॥
 महिमा साईचा वाढत गेला । वार्ता नगराला पोहोंचली ॥ ८१ ॥

तथे सरकारदरवारी चलन । नानाचें होतें मोठें वळण ॥
 तैसेच चिदंबर केशव म्हणून । तेही चिटणीस जाण जिल्ह्याला ॥८२॥
 साईसमर्थ दर्शनपात्र । घेंऊनी आपुले इष्ट मित्र ॥
 दर्शनार्थ यावें पुत्र कलत्र । धाडिलें पत्र तयांस ॥ ८३ ॥
 ऐसे एकामागून एक । शिरडीस येऊं लागले अनेक ॥
 वाढला जसा बाबांचा लोकीक । परिवारही देख तैसाच ॥ ८४ ॥
 नलगे जरी कोणाचा सांगात । तरी दिवसा भक्त परिवाराक्रांत ॥
 अस्तमानानंतर शिरडींत । पडक्या मशिदींत निजावें ॥ ८५ ॥
 चिलीप तमाखू टमरळ । अंगांत कफनी पायघोळ ॥
 माथ्यास फडका धवल । सटका जवळ सर्वदा ॥ ८६ ॥
 तें धूत वस्त्र एक धवल । वामकर्णा मागें सुढाळ ॥
 जटा जूट सम देऊनि पीळ । गुंडाळी तो शिरासी ॥ ८७ ॥
 या वसनचें आच्छादन । आठाठ दिन स्नान विहीन ॥
 पार्यी जोडा ना वहाण । एक आसन गोणाचें ॥ ८८ ॥
 पोत्याचा तुकडा एक । तयावरी नित्य बैठक ॥
 तक्या कसा तो नाही ठाउक । अराणुक कसेनी ॥८९ ॥
 तोंवरी तें जीर्णतरट । तीच त्यांची आवडती बैठक ॥
 सदा सर्वदा तैशीच निष्टक । अष्टौ प्रहर ते जागीं ॥ ९० ॥
 तेंचि आसन वा आस्तरण । कासं एक कौपीन परिधान ॥
 नाही दुजे वस्त्र प्रावरण । शीत निवारण एक धुनी ॥ ९१ ॥
 दक्षिणाभिमुख आसनस्थ । कठड्यावरी वाम हस्त ॥
 समोर धुनीकडे अवळोकित । बाबा मशिदींत बैसत ॥ ९२ ॥

अहंकार वासना समवेती । नानाविध वृत्तींच्या आहुती ॥
 प्रपंच प्रवृत्ति समग्र हविति । युक्ति प्रयुक्ति धुनीस ॥ ९३ ॥
 ऐसिया त्या प्रखर कुंडा । लाविला ज्ञानाभिमानाचा ओंडा ॥
 अह्ना मालीक सदैव तोंडा । तयाचा झेंडा अखंड ॥ ९४ ॥
 मशीद तरी ती केडती । अवधी जागा दोन खण ती ॥
 त्यांतचि बसती उठती निजती । भेट देती समस्तां ॥ ९५ ॥
 गादी तक्या हें तों आतां । भक्त समुदाय मिळाला भंवतां ॥
 आरंभीं तयांच्या निकट जातां । सकळांस निभर्यता नव्हतीच ॥ ९६ ॥
 सन एकोणीसशें बारा । तेथून नवा प्रकार सारा ॥
 मशीदीच्या स्थित्यंतरा । आरंभ खरा तेथून ॥ ९७ ॥
 ढोपर ढोपर जमीनीसी । खड्डे होते मशीदीसी ॥
 एके निशीत झाली फरसी । भावासरसी भक्तांच्या ॥ ९८ ॥
 मशीदीच्या वसती आधीं । बाबा रहात तक्या मधीं ॥
 तेथेंच कित्येक कालावधीं । अबाधीत रमले ते ॥ ९९ ॥
 तेथेंच चरणीं बांधोनि घुंगुर । खंजिरीच्या तालावर ॥
 नाचावें बाबांनीं अतिसुंदर । गावेंही मधूर प्रेमानें ॥ १०० ॥
 आरंभीं साई समर्थास । दीपोत्सवाची मोठी हौस ॥
 तदर्थ स्वयें दुकानदारांस । तेल मागावयास ते जात ॥ १०१ ॥
 घेंऊनिया टमरेल हातीं । वाण्यातेल्यांच्या दुकानाप्रती ॥
 स्वयें तेलाची भिक्षा मागती । आणूनि भरवी पणत्यांत ॥ १०२ ॥
 पणत्या लावीत झगझगीत । देऊळीं आणि माशिदींत ॥
 ऐसे कांहीं दिवस पर्यंत । सदोदीत चाललें ॥ १०३ ॥

दीपाराधनीं बहु प्रीत । दिवाळीचाही दीपोत्सव करित ॥
 चिंध्या काहुनी वाती वळीत । दीप उजळीत मशीदी ॥ १०४ ॥
 तेल तों रोज आणी फुकट । वाणियां मनीं आलें कपट ॥
 सर्वा मिळून केला कट । पुरे कटकट ही आतां ॥ १०५ ॥
 पुढें नित्यनियमानुसारतां । बाबा तेल मागूं येतां ॥
 सर्वानींही नाहीं म्हणतां । काय आश्चर्यता वर्तलीं ॥ १०६ ॥
 बाबा निमुट गेले परत । कांकडे सुकेच ठेविले पणत्यांत ॥
 तेल नसतां हें काय करित । वाणी पहात मौज ती ॥ १०७ ॥
 मशीदीच्या जोत्यावरील । बाबा उचलून घेती टमरेल ॥
 त्यांत होतें इवलेसे तेल । कष्टे लागेल सांजवात ॥ १०८ ॥
 त्या तेलांत घातलें पाणी । स्वयें बाबा गेले पिडनी ॥
 ऐसें तें ब्रह्मार्पण करुनी । निव्वळ पाणी घेतलें ॥ १०९ ॥
 मग तें पाणी पणत्यांत ओतुनी । सुके काकडे पूर्ण भिजवुनी ॥
 तयांस कांडे ओढुनि लावुनी । दीप पेटवुनी दाविलें ॥ ११० ॥
 पाहुनियां तें पाणी पेटे । वाणी घालिती तोंडांत बोटे ॥
 बाबांस आपण वदलों खोटें । केलें ओखटें मनीं म्हणती ॥ १११ ॥
 तेल नसतां अणूमात्र । पणत्यां जळाल्या सर्वरात्र ॥
 वाणी साईच्या कृपेस अपात्र । वदूं सर्वत्र लागलें ॥ ११२ ॥
 बाबांचा हा काय प्रताप । असत्य भाषणें झालें पाप ॥
 दिधला बाबांस व्यर्थ संताप । हा पश्चाताप वाणियां ॥ ११३ ॥
 बाबांच्या तें नाहीं मनीं ॥ राग द्वेषांनातळे जनीं ॥
 शत्रु मित्र तयां ना कोणी । सर्वही प्राणी साग्खे ॥ ११४ ॥

असो आतां पूर्वानुसंधान ॥ कुस्तींत यशस्वी मोहिदीन ॥
 याहून पुढील चरित्र महिमान । दत्तावधान परिसिजे ॥११५॥
 कुस्ती नंतर पांचवे वर्षीं । फकीर अहमदनगर निवासी ॥
 जव्हारअल्लीनाम जयासीं । आला रहात्यासीं सशिष्य ॥ ११६ ॥
 पाहून एक उघडी बखळ । वीरभद्राचें देऊळाजवळ ॥
 फकीरानें दिधला तळ । फकीर तो सबळ दैवाचा ॥ ११७ ॥
 जरी नसता तो दैवाचा । तरी त्यातें लाधता कैचा ॥
 साईसारखा शिष्य मौजेचा । डंका जयाचा सर्वत्र ॥ ११८ ॥
 लोक गांवांत होते अनेक । त्यांतही होते मराठे कैक ॥
 त्यांतील भगू सदाफळ एक । जाहला सेवक त्यांचा ॥ ११९ ॥
 फकीर होता मोठा पढीक । कुराण शरीफ करतलामलक ॥
 स्वार्थी परमार्थी आणि भाविक । लागले अनेक तच्चरणीं ॥१२०॥
 इदगा बांधावया आरंभ केला । ऐसा कांहीं काळ गेला ॥
 वीरभद्रदेव बाटविला । आरोप आला त्याजवर ॥ १२१ ॥
 पुढें तो इदगा बंद पडला । फकीर गांवाबाहेर घालविला ॥
 तेथून मग तो शिरडीस आला । मशीदींत राहिला बाबांपाशीं ॥१२२॥
 फकीर मोठा मृदूभाषणी । गांव लागला त्याचे भजनी ॥
 बाबांसही कांहीं केली करणी । घातली मोहिनी जन म्हणती ॥१२३॥
 हो म्हणें तूं माझा चेला । स्वभाव बाबांचा बहु रंगेला ॥
 हूं म्हणतां फकीर संतोषला । घेऊन निघाला बाबांस ॥१२४॥
 बाबांसारिखा शिष्य सधरू । जव्हारअल्ली जाहले गुरू ॥
 मग दोघांचा जाहला विचारू । राहवास करूं राहत्यांत ॥१२५॥

गुरु नेणें शिष्याची कळा । शिष्य जाणें गुरुच्या अवकळा ॥
 परी न केव्हांही अनादर केला । स्वधर्म राखिला शिष्याचा ॥१२६॥
 गुरुमुखांतून बाहेर आलें "योग्यायोग्य" नाही पाहिलें ॥
 वचन वरिचेवरी झेलिलें । पाणीही वाहिलें गुरुगृहीं ॥१२७॥
 ऐसी चालली गुरुसेवा । शिरडीस यावें केव्हां केव्हां ॥
 ऐसें होऊं लागले जेव्हां । काय मग तेव्हां जाहलें ॥ १२८ ॥
 ऐसें वरचेवर होऊं लागलें । राहत्यासचि राहूं लागलें ॥
 फारचि फकीरा नादीं भरलें । वाटलें अंतरलें शिरडिला ॥१२९॥
 जनांस वाटे जव्हारअल्ली । साईस निजयोगबळें आकळी ॥
 साईची तों कळा वेगळी । अभिमान जाळी देहाचा ॥१३०॥
 साईस कोठून आला अभिमान । श्रोते सहज करितील अनुमान ॥
 परी हें लोक संग्रहार्थ आचरण । अवतरण कार्य तें हेंच ॥१३१॥
 शिरडीस्थ बाबांचे प्रेमी भक्त । बाबांचे ठायीं अति आसक्त ॥
 त्यांते बाबांपासून वियुक्त । राहणें अयुक्त वाटलें ॥१३२॥
 साई सर्वस्वी त्या आधीन । पाहूनि ग्रामस्थ उद्विग्न मन
 कैसें करावें त्या स्वाधीन । विचारीं निमग्न जाहले ॥१३३॥
 जैसें कनक आणि कांती । जैसा दीप आणि दीप्ति ॥
 तैसीच हे गुरु शिष्य स्थिति । ऐक्य प्रतीति उभयांसी ॥१३४॥
 मग तें शिरडीचें भक्त मंडळ । गेलें रहात्यास त्या इदग्याजवळ ॥
 पाहूं प्रयत्न वेंचूनि प्रबळ । बाबांसह सकळ मग परतूं ॥१३५॥
 बाबा तें देती उलट बुद्धी । 'फकीर आहे महाक्रोधी ॥
 ' लागूं नका त्याचे नादीं । तो मज कधींच न विसंबे ॥१३६॥

'तुम्ही येथून करा पलायन । आतांच येईल गांवांतून ॥
 'करील तुमचें निसंतान । परम कठीण क्रोध त्याचा ॥ १३७ ॥
 'राग त्याचा मोठा कडक । येतांच होईल लालभडक ॥
 'जा जा निघून जा कीं तडक । धरा कीं सडक शिरडीची' ॥ १३८ ॥
 आतां पुढें काय कर्तव्यता । बाबा तों कथिती उलटी कथा ॥
 इतुक्यांत फकीर आला अवचिता । जाहला पुसता त्यांतें ॥ १३९ ॥
 आलांत काय पोरासाठीं । काय करितसां येथें गोष्टी ॥
 शिरडीस माघारा न्यावें हें पोटीं । परी या कष्टीं पडूं नका ॥ १४० ॥
 ऐसें जरी तो प्रथम वदला । ग्रामस्थांपुढें तोही कचरला ॥
 म्हणे मलाहि घेऊनि चला । सर्वें मुलाला नेऊं कीं ॥ १४१ ॥
 असो फकीरही आला सर्वें । त्यासही न बाबांस सोडवे ॥
 बाबांसही न त्या विसंबवे । न कळे संभवे हें कैसें ॥ १४२ ॥
 साई परब्रह्म पुतळा । जव्हारअल्ली भ्रमाचा भोपळा ॥
 देवादासें कसास लाविला । भोपळा फुटला शिरडींत ॥ १४३ ॥
 देवादासाचा बांधा सुंदर । डोळे सतेज रूप मनोहर ॥
 दहा अकरा वर्षांची उमर । प्रथम शिरडीवर आला तें ॥ १४४ ॥
 ऐसा तो अल्प वयासी । एक लंगोट मात्र कासेसी ॥
 मारुतीचे देऊळासी । तीर्थवासी तो उतरला ॥ १४५ ॥
 आपाभिल्ल ह्याळसापती । त्याकडे जाती येती ॥
 काशीरामादीक शिधा देती । वाढली महती त्याची ॥ १४६ ॥
 वन्हाडासमेत जें बाबा आले । त्या आधींच बारा सालें ॥
 देवादास येऊन पहिले । बसते जाहले शिरडींत ॥ १४७ ॥

आपा भिळ्ळापाटीवर शिकवी । व्यंकटेश स्तोत्र पढवी ॥
 सर्वाकरवी मुखोद्गत ह्यणवी । पाठ चालवी नेमानें ॥१४८॥
 देवादास महाज्ञानी । गुरुत्व घेतलें तात्याबांनीं ॥
 काशिनाथादिक शिष्याग्रणी । तया चरणीं लागले ॥ १४९ ॥
 तयापुढें तो फकीर आणिला । शास्त्रीय वादविवाद मांडिला ॥
 बैराग्यानें फकिर जिंकिला । हांकूनि लाविला तेथूनि ॥ १५० ॥
 मग तो जो तेथून निसटला । वैजापुरीं जाऊनि राहिला ॥
 पुढें कित्येक वर्षांनीं आला । नमस्कारिला साईनाथ ॥ १५१ ॥
 आपण गुरु साई चेला । हा सर्व त्याचा भ्रम निरसला ॥
 बाबांनींही पूर्ववत सत्कारिला । शुद्ध जाहला पश्चात्तापें ॥ १५२ ॥
 ऐसी बाबांची आगाध लीला । निवाड होण्याचा तेव्हां झाला ॥
 परी तो गुरु आपण चेला । भाव हा आदरिला तेथवर ॥ १५३ ॥
 तयाचें गुरुपण त्याला । आपुलें चेलेपण आपणाला ॥
 हा तरी एक उपदेश एथिला । स्वयें आचरिला साईनाथ ॥१५४॥
 आपण कोणाचें होऊन रहावे । किंवा कोणास आपुलें करावें ॥
 याहून अन्य असणें न बरवें । तेणे न उतरवे परपार ॥ १५५ ॥
 हाच एक ये वर्तनीं धडा । परी दुर्लभ ऐसा निधडा ॥
 होईल जयाचे मनाचा धडा । निरभिमान गडा चढेल ॥१५६॥
 येथें स्वबुद्धी परिकल्पित । चतुराई न कामा येत ॥
 जया मनीं साधावें स्वहित । अभिमान रहित वर्तावें ॥ १५७ ॥
 जेणें देहाचा अभिमान जालिला । तेणेंच हा देह सार्थकीं लाविला ॥
 तो मग कोणाचाही होईल चेला । साधावयाला परमार्थ ॥१५८॥

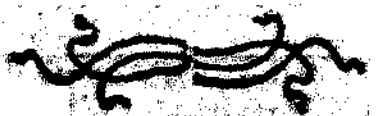
पाहोनिया ती निर्विषय स्थिती । लहान थोर विस्मित चितीं ॥
 वय लहान गोजिरी मूर्ती । चोज करिती जन सारें ॥ १५९ ॥
 ज्ञानियाचा देहव्यापार । होतसे पूर्व कर्मानुसार ॥
 तथा न प्रारब्ध कर्मभार । कर्म कर्तार हों नेणें ॥ १६० ॥
 जरी सूर्यास अंधारीं रिघाव । तरीच ज्ञानिया द्वैत भाव ॥
 स्वस्वरूपचि जया अवघें विश्व । वसता ठाव अद्वैत ॥ १६१ ॥
 हें गुरुशिष्याचें आधरित । साईनाथांचे परमभक्त ॥
 म्हाळसापतीनीं करविलें श्रुत । तैसेंच साद्यंत कथियेलें ॥ १६२ ॥
 असो आतां हें आख्यान । पुढील चरित्र याहून गहन ॥
 होईल तें कथाक्रम कथन । सावधान श्रवणीं व्हा ॥ १६३ ॥
 मशीद पूर्वीं होती कैसी । कैसिया कष्टीं जाहली फरसी ॥
 साई हिंदू वा यवन वंशी । नेणवे भरंवशी हें कवणा ॥ १६४ ॥
 धोती पोती खंडयोग । करीत, भोगीत भक्तांचे भोग ॥
 हें सर्व निवेदन यथासांग । होईल चांग पुढारा ॥ १६५ ॥
 हेमाड साईस शरण । चरण प्रसाद हें कथा निरूपण ॥
 श्रवणें होईल दुरित निवारण । पुण्य पावन हे कथा ॥ १६६ ॥

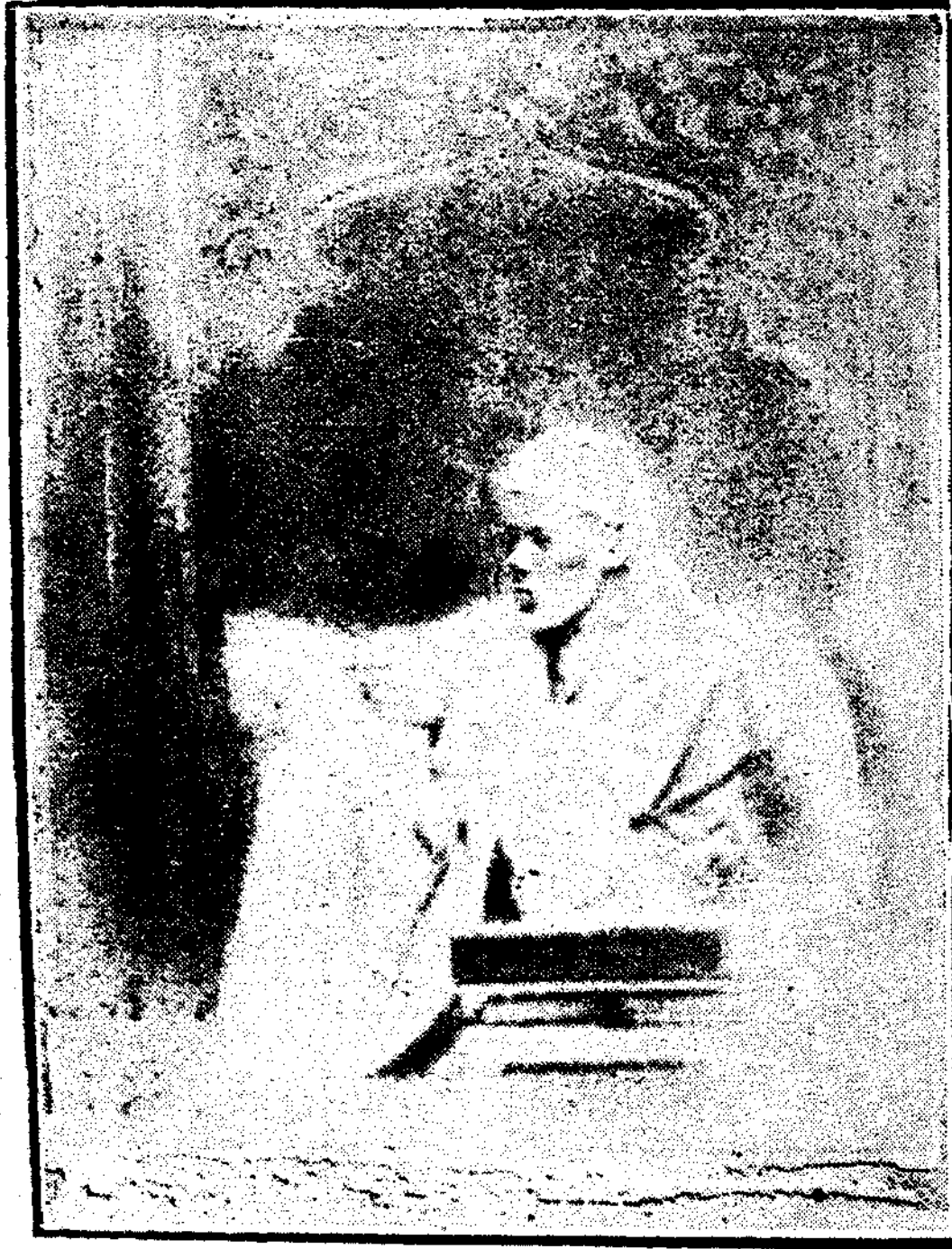
इति श्री संत सज्जन प्रेरिते । भक्त हेमाडपंत विरचिते

श्री साई समर्थ सच्चरिते । श्री साई पुनःप्रकटी

भवनं नाम ॥ पंचमोऽध्यायः

श्री सद्गुरु साईनाथार्पणमस्तु शुभं भवतु ॥





प्रसाद म्हणून परत घ्यावयाचे हेतूने एका भक्ताने
त्यांचे हाती दिलेला नवीन तुकारामाचा गाथा
श्रीसाईबाबा उघडून पहात आहेत.